

Kötőanyagok

Dr. Józsa Zsuzsanna
2007. március

Kötőanyagok

1

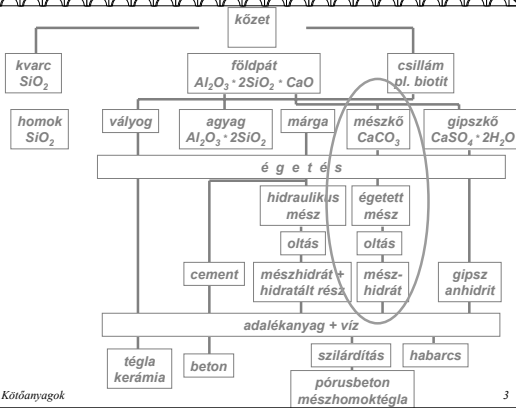
Kötőanyagok osztályozása

- előállítás szerint:**
természetes (esetleg bitumen)
mesterséges (ezzel foglalkozunk)
- ásványi eredet szerint:**
szerves (bitumen, kátrány, műgyanta)
szervetlen (cement, mész, gipsz, vízüveg)
- halmazállapot szerint:**
folyékony (bitumen, kátrány, vízüveg, műgyanta)
szilárd, porszerű (mész, gipsz, cement)
- kötőképesség szerint:**
fizikai folyamat révén szilárdulnak
(bitumen, kátrány, vízüveg, enyv, lenolaj)
kémiai folyamat révén szilárdulnak
(mész, gipsz, cement, műgyanta)
- A szervetlen kötőanyagok lehetnek:
levegőn szilárdulók (mész, gipsz)
hidraulikusak (cement)

Kötőanyagok

2

Természetes kövektől a mesterségesekig

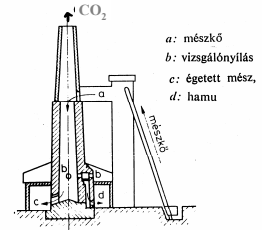

Kötőanyagok

3

Építési mész

A mészégetés ($\text{CaCO}_3 + \text{hő} = \text{CaO} + \text{CO}_2$) hőmérséklete 900-1100°C. Nagyobb hőmérsékleten égetve lassan oltódó agyonégett mész keletkezik (mész kukac).

Mészégető aknakemence (vázlatos elrendezés).

Kötőanyagok

4

Hagyományos mészégetés

Kötőanyagok

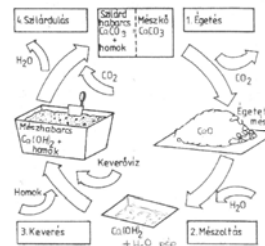
5

Építési mész

Az építési mész megjelenési formái:

oltott mész (föls vízrel oltva)
mészhidrátpor [$\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} = \text{Ca(OH)}_2$]

A szilárdulás képlete: $\text{Ca(OH)}_2 + \text{CO}_2 = \text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O}$

Kötőanyagok

6

Építési mész

Ebből alábbiak olvashatók ki:

- a mész szilárdulásához CO₂ kell (és nem meleg)
- addig tárolható a mész, ameddig levegőtől el van zárva
- a szilárdulás koks égetésével gyorsítható
- a szilárdulás során a fal vizesedik

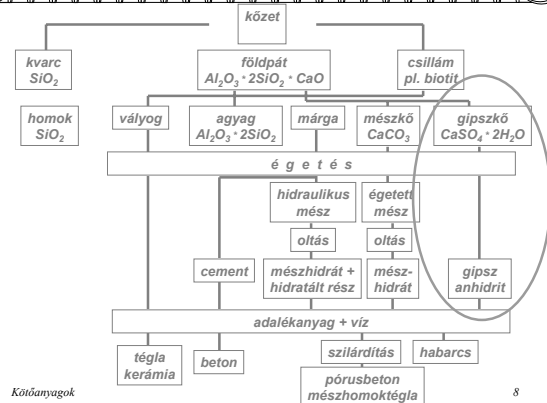
Megnevezés	Összes (CaO+MgO)	Aktív (CaO+MgO)	CO ₂	MgO	SO ₃
90-es (MSZ)	(~ 95)	≥ 90	≤ 4	≤ 5	≤ 2
CL 90 (EN)	≥ 90	(~ 85)			
80-as (MSZ)	(~ 89)	≥ 80	≤ 7	≤ 5	≤ 2
CL 80 (EN)	≥ 80	(~ 71)			
70-es (MSZ)	(~ 85)	≥ 70	≤ 12	≤ 5	≤ 2
CL 70 (EN)	≥ 70	(~ 55)			

$$\text{Aktív (CaO+MgO)} = (\text{CaO+MgO}) - 1,27 \cdot \text{CO}_2 - 0,7 \cdot \text{SO}_3$$

Kötőanyagok

7

Természetes kővektől a mesterségesekig

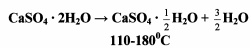

Kötőanyagok

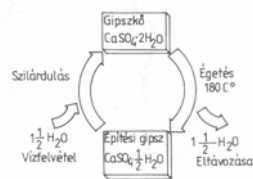
8

Építési gipsz

Építési gipsz (félhidrátgipsz)

gyors kötés, gyors szilárdulás

Kötőanyagok

9

Építési gipsz

Félhidrátgipsz minősítése

Örlési finomság; szitamaradék 0,2 mm

durva	I ≤ 30%
középfinom	II 15%
finom	III 2%

Kötési idő:

szabványos folyósság	Ø 50, h = 100 mm
terülés	Ø 175-185 mm
Vicat készülék	300 g, 1mm ² tű

gyorsan kötő	A ≥ 2 perc ≤ 15 perc
közepesen kötő	B 6 " 20 "
lassan kötő	C 20 " -

Szilárdság: G2 - G25 (2-25 N/mm²)

Kötőanyagok

10

Építési gipsz

Kötést

gyorsít:

- szulfát
- klorid

lassít:

- mész
- enyv
- foszfátok

Előnye:

- kis testsűrűség 1-1,7 kg/l
- hővezetési tényező = téglá harmada
- gyorsan kiszaluzható
- tűzvédelmi anyagnak használható

Hátrány:

- nedvesen kicsi a szilárdsága
- kismértékben oldódik
- semleges pH → acélbetétet védeni kell

Kötőanyagok

11

Építési gipsz

Esztrich gipsz

CaSO₄ · CaO
600-1200°C
lassabb kötés
R_C ≥ 28 MPa

Agyonégetett gipsz

300-600°C
nem vagy alig szilárdul

Márványgipsz

félhidrátgipsz + borax v. timsó

800°C újraégetés
műmárvány, jól csiszolható
R_C ≥ 30 MPa

Kötőanyagok

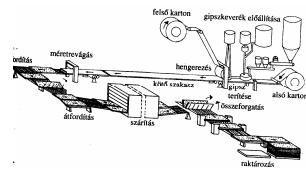
12

Gipsz felhasználása

- szerkezet:** válaszfal, panel, térellem → gipszkarton
- tűzvédelem:** acélhoz
- gipszes habarcs:** tisztító elem, álmennyezeti elem, gipszperlit, pórusos gipszvakolat
- műmárvány** →

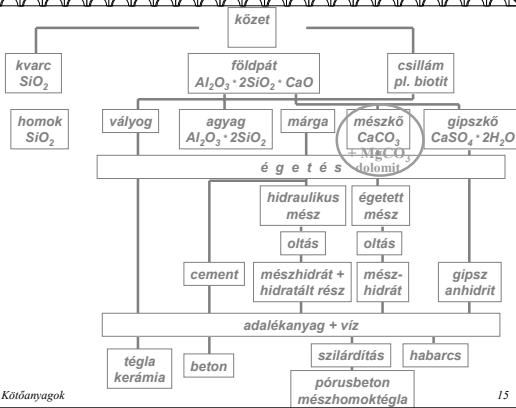

Gipszkarton

Építőlemez fajtája	Rövid jel	Kartonszín	Az ismertetőjel rányomtatott színe
Normál gipszkarton építőlemez	A (GKB)	láhétól a hátoldal	kék
Tűzvédelmi gipszkarton építőlemez	F (GKF)	fehértól a sárgáig	piros
Impregnált gipszkarton építőlemez	HA (GKB)	zöldes	kék
Impregnált tűzvédelmi gipszkarton építőlemez	HF (GKF)	zöldes	piros

Természetes kővektől a mesterségesekig

Magnézia

Magnézium karbonátból égetéssel 800-900°C-on. Vízrel keverve lassan köt és szilárdul, ezért a kötéshez CaCl₂-t használnak.

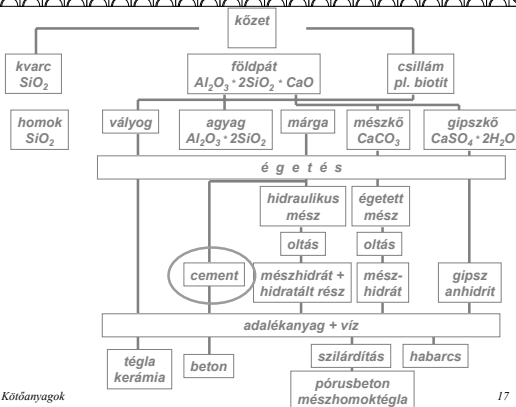
Magnezit alkalmazása padlóhoz: + töltőanyag (fűrészpor, parafaliszt)

- vízzel nem mosható fel, oldódik!
- olajos fűrészporral tisztítható

fajforgács lap gyártásához

Tűzálló magnezit tégla

Természetes kővektől a mesterségesekig

Cementgyártás

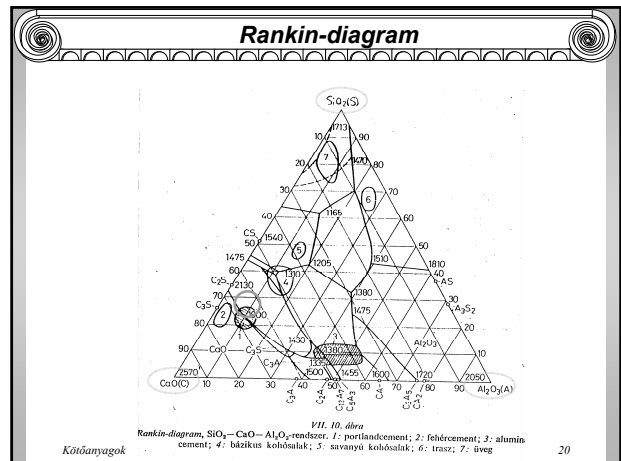
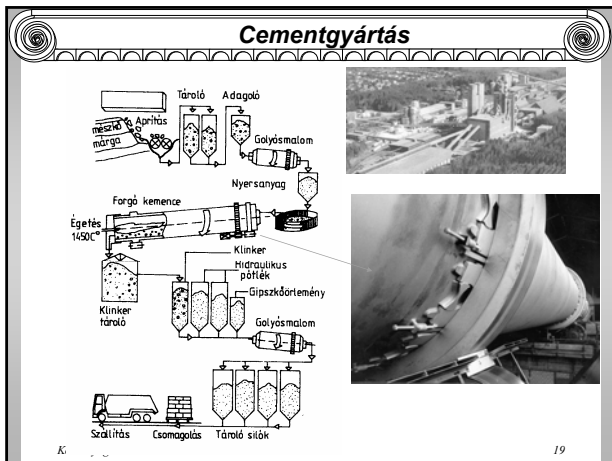
Nyersanyaga: 70-80% mésző, 20-22% agyag, kevés MgCO₃ és SO₃ (lehet lösz, homok, trasz, kohósalak, pernye is)

Aprítás: nedves eljárás - 30-40% víz, száraz eljárás - < 15% víztartalom, nem képlekeny nyersanyag, ki kell őrlés előtt szárítani

Előmelegítés: 450-550°C (MgCO₃ kiég) -ről 800-900°C-ra hevül

Kalcinálás: 800-1200 °C-on

Zsugorítás: 1450 °C-on 20-25% olvadákfázis

Cement kémiai összetétele

Cement: 2-3 hétig pihentetett (lehűlt) klinker + 4-5% gipszkő

Kémiai összetétel:

60-67 tömeg%	CaO = „C”
19-24 ”	SiO ₂ = „S”
2-8 ”	Al ₂ O ₃ = „A”
2-6 ”	Fe ₂ O ₃ = „F”
1-5 ”	MgO = „M”
0-4 ”	CaO (szabad)
	H ₂ O = „H”

egyéb: Na₂O, K₂O, TiO₂, SO₃

21

Fő klinkerásványok

alít → C₃S(3CaO · SiO₂) - hatszög kristály kevés Al³⁺, Mg²⁺ és vasionokkal
30-60+%
nagy kezdő szilárdság
nagy kötési hő

belít → βC₂S - kerekded kristály legfontosabb a β módosulat lassú szilárdulás nagy utószilárdulás kis kötési hő
15-37%

C₂A → gyors kítés - lassítva gipszkővel nagy hőfejlesztés kis szilárdság
0-15%

C₄AF = celit kis szilárdság lassú kítés jó szulfátállóság

Folyt . köv.
a zh után!

22